

مجموعة اخبار
اداره خانه سی. بك اوغلتنه جاده كيرده نومه 70
MEDJMOUA-LEMBAR
JOURNAL QUOTIDIEN
Bureau: 65 Grand Rue de Pera

Սենեկի վրա 120. — 6 պարզ 60.
Սենեկի վրա 30. — 30. — 30.
Սենեկի վրա 80. — 80. — 80.
Սենեկի վրա 100. — 100. — 100.
Սենեկի վրա 120. — 120. — 120.
Սենեկի վրա 140. — 140. — 140.
Սենեկի վրա 160. — 160. — 160.
Սենեկի վրա 180. — 180. — 180.
Սենեկի վրա 200. — 200. — 200.

Իսթանբուլի միջոցով Պեդրոսյան Գրքատանի քննարկության համար 65

ԱՄԵՐԻԿԱՆ 18 ՓԵՏՐՈՎԱՐ

Բ Ե Ճ Ո

Կերէք Տէրիստատիկոս վէ կերէք
Թաղարարտա պուրուսան ապուկէ-
րիմիդտէն հէնուգ ապուրման պէտէ-
լինի իրաւ իրմիջ օլմատանարմն-
թէէտիէնի տէյնէ միւսարապիւ-
րնը պիւխասա Բէճա իտէրիգ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԲԱՆԻ ՄԵ ԽՈՍԹ ՄԵՐ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ՆԿԱՏՄԱՐԲ

(Շարունակութիւն տես թիւ 2309)

Այսպէս քանի մը տարի յառաջ Տրա-
պիզոնի թեմի սխալ քայլ մը առնելով,
բերել տուաւ ֆոնտեր, որուն հետե-
ւեցաւ Կարնոյ թեմի ալ. այս երկու տե-
ղերն ալ իրենց սերունդն յանձնած են
թաղարին և ժամանակը պիտի յայտնէ
սոյն սխալ քայլերուն ողբալի հետեւու-
թիւններն. ինչ կըսեմ ժամանակն՝ ար-
դէն այժմէն նոյն հասարակութիւնը
երկու կողմնակցութեանց բաժնուած են
ումանք ֆոնտերուն և ումանք բուն աջ-
գային դպրոցաց կողմն են և որով ապա-
գայ սերունդը եւս, ումանք ֆոնտերան
կրթութիւն առած և ումանք ազգային,
իրարու կարծեաց հակառակ և տարբեր
կրթութեամբ պիտի մտնեն ասպարէզ՝
գործել ազգին համար. չեմ գիտեր ինչ
օգուտ ինչ յառաջադիմութիւն պիտի
ծագի աստի, ինչ միթէ Տրապիզոն՝
Վենետիկի Միթիթարեանը՝ ուր կը գլու-
նուին քանի մը միւսքանք, չեն կրնար
սոյն գործը ի գլուխ հանել. չեն կրն-
ար նաեւ տեղական քահանայք վար-
պետներու օգնութեամբ, ուրիշ յանձ-
նուածն իրենց կատարել. կրնան և ա-
նոնցմէ շատ աւելի աղէկ ի վիճակի են
մանկտին կրթելու, վասն զի գիտեն
կը ճանչնան ազգին պէտքն, ազգին
դիրքն և ըստ այնմ տալու կրթութիւն-
ներն. ուր օտարք ամենայն կերպով տը-
գէտք մեր կացութեան, միայն իրենց
լեզուն և իրենց թեթեւութիւնը գաղա-
փարները մանկտուն միտքը տնկել գի-
տեն. Այսպէս Տրապիզոն ունենալով
Վենետիկի Միթիթարեանը, տեղական
քահանայներէն և նաեւ Վիեննայի Հարց-
մէ ուսեալ անձինք չէ կարող մեր սե-
րնդեան կրթութիւնը յառաջընել և
կըստիպուի զայն ըստ մասին օտարին
յանձնել. յայտմ մասին ուրիշ անգամ կը
խօսինք ընդարձակագոյնս, սպասելով
բարեկամի մը տեղեկութեանց:

Գալով Կարնոյ դպրոցին, նմանապէս
աւելին ուրիշ առթի մը ձգելով սակե-
սենք. Կարնի ունէր իւր դպրոցն ուր
ժամանակ մը Վիեննայի Միթիթարեան
Հարցմէ և տեղացի քահանայք մանկտին
կրթելու փոյթ կը տանէին և ապա տե-
ղացի քահանայի օգնութեամբ ուսուց-
չաց սոյնը յառաջ տարին. Կարնի չէր

հաղորդական քաղաք մը եւ ոչ Եւրոպայի
այնչափ մօտ, ուր անհրաժեշտ հարկ ըլ-
լար մանկտունը գաղղիական կրթութիւն
տալ. այդ գաղղիներէն լեզու մ'է և
կըրնայ ըլլալ օգտակար մանկտունը ա-
մէն ժամանակ և մանաւանդ պաշտօնի
մը հանելու թէ ըլլայ, այս չենք ու-
րանար, բայց ուր լեզուն կրնար աւան-
դուիլ՝ առանց յանձնելու դպրոցը ֆո-
նտերներու. հապա ի՞նչ չարժանիք ու-
նեցաւ Կարնի, կամ ի՞նչ ստիպում իւր
սերնդոց կրթութիւնն օտարին ձեռքը
տալ. չէին կրնար տեղական քահանայք
յառաջ տանիլ թէ իրենք օգտուիլ և
թէ՛ մանկտին ազգային դաստիարակու-
թեամբ կրթել շատ լաւ կարող էին,
ինչպէս կընէին քանի մը տարի յառաջ.
Կարնի ունէր և ունի Վիեննայի և Վե-
նետիկի Միթիթարեան Հարցմէ անձինք
(Վենետիկի Միթիթարեանց Միթիթարեան
անգլոթ մահը բաժնեց այս աշխարհէս,
անցեալ տարու Յունիսի մէջ) չէին կըր-
նար ասոնց օգնութեամբ դպրոցին նա-
խաձեռել վիճակ մը տալ. Կարնի Սա-
նասարեան դպրոցն կերթայ յառաջ ա-
ռանց յանձնուելու օտարին, մեր դըպ-
րոցն միայն որպէս զի յառաջ երթայ օ-
տարին պէտք ունի:

Երկու տեղւոյն համար ալ, աւելորդ
են օտարաց տուած կրթութիւնն և ինչ
որ չէ մերին՝ միասակար է հասարա-
կութեան. Տարակոյս չկայ ժամանակին
պիտի յառնեն քաջ՝ եռանդուն՝ ազգա-
յին ոգւով լի անձինք և այս ի նկատի
առնելով աւելորդ պիտի հրատարակեն
ի սպառ առնոց դաստիարակութիւնն և
իրենց որդւոց կրթութեան հոգն իրենք
յառաջ պիտի տանին. Երանի՛ թէ այն
ժամանակը կանխէր և խնայէր մեր սե-
րնդոց և դեռ մանկտունը սրտին մէջ
օտարակրթութեան մոլութիւնը չը ցան-
ուած և չարմատացած, ազգային քաջ
դաստիարակներ նոյն դպրոցաց գլուխն
անցած, ցուցնեն իրենց գործունէու-
թիւնն. թէպէտ աս տեսակետով Տրա-
պիզոն և Կարնի լաւ ընթացք մը չեն
բռնած, սակայն ունեցած են իրենք ալ
ուրիշ յառաջադիմութիւններ, բարեբա-
րական հաստատութիւն, աղքատասի-
րաց ընկերութիւն և այլն և այլն. Կար-
նի միայն երկու տեղն ալ, մանկտին օ-
տարին ձեռք աղէկ պիտի յառաջանայ,
սխալ գաղափարով այս գործքին ձեռք
զարկին, առանց հետեւութիւնները մը-
տածելու. Կը յուսանք թէ ժամանակին
աս ալ կը դարմանուի, որով մեր հա-
սարակութեանց դպրոցաց վրայ մեծ
պակասութիւն, պարսաւանաց բիծ մը
չը գտնուելով աւելի ներքին յառաջա-
դիմութեանց, մանր թեթեւ պակասու-
թեանց աչքերնիս դարձնելով, զանոնք
ալ դպրոցաց մէջէն խլել և ամէնուն
նախաձեռել ընել պիտի ըլլայ աշխատո-
ղաց ջանքը. Վերջապէս ամէն կողմ ման-
կտուն վրայ դարձուցած է ամէն խը-
նամք և անց այս հասարակութեան մը

մը համար մեծ յառաջադիմութեան նշան
ըսել է:

Դպրոցներն են մեր միթիթարեան-
ները, հոն է մեր ապագայ վիճակը,
զանձ սերմանելու. և առատ արդիւնք
քաղելու տեղը, և ինչպէս ազգի մը կոր-
ծանման պատճառ կըլլայ ձգտարտին հա-
կառադող դպրոցն, նմանապէս ազգի մը
և ամբողջ մարդկութեան յառաջադի-
մութեան պատճառ է և պիտի ըլլայ
ձգտարտին՝ կրօնի հետ ընթացող կրթա-
կան վայրերն. Լաւ միտ դնենք մեր դըպ-
րոցաց և կըլլանք յառաջադէմ՝ երջա-
նիկ. (Շարունակելի) Թ. Ք.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՄ

ԲԱՐԵԿԵՆԻ ԴԱՆԻ ՄԵ Զ

Միջոցաւ չարթուս մէջ յաճախա-
գոյն տեղի կ'ունենային պարահան-
դէսներ, անդին Բանկայի բար-
ձանց վրայ 80 աշակերտաց խումբ
մի կ'անցունէր ուսումնական տար-
ւոյն առաջին վեցամսեայ քննու-
թիւնն. Այդ պատանեկաց հայրերն
ու մայրերը, եղբարքն ու քորքը
տարակոյս չկայ որ առնին զուար-
ճութեանց մէջ մուրացած էին իրենց
սիրոյն արդասիքները. հետեւաբար
չի դարձայ երբ այս թուր և իրենց
որդիական պարտուց մէջ թերացող
ընտանեաց մեծագոյն մասին ո'չ ներ-
կայութիւնը տեսայ կիւրակի աւուր
Վիեննական Հարց վարժարանին մէջ
տեղի ունեցած հանդիսին մէջ.
Հաստատութեան աշակերտք ամ-
բողջ բարձկենդանի վերջին տասն
օրերը հարցաքննութեամբ անցու-
ցին. Բարձրագոյն դասուց աշակեր-
տաց հարցաքննութիւնը յաջող էին,
մեր այս խօսքը հրապարական տա-
րեկան քննութեանց մէջ առաւել ևս
պիտի հաստատուի անխտնի եղանա-
կաւ. այդ վերջին քննութեանց մէջ
մենք փորձով պիտի տեսնենք և
աւելի իսկ պիտի ունենանք դնա-
հատելու այդ վարժարանն որ իւր
հաստատութեանէն ի վեր ընծայած է
աղբիւս պիտանի և ազգամէր ան-
դամներ. (1)

(1) Քաջալեր և բարոյապէս ալիքան
մըն է տղոց եթէ հասարակութեանս ամ-
բողջ դպրոցաց յառաջիկայ տարեկան
քննութիւնը մրցութեան ենթարկուին.
Ուսումնական խորհրդոյս անկ է որոշել
մեր միջնակարգ երեք վարժարանաց
բարձրագոյն կարգի աշակերտները մը-
ցակից քննութեամբ բովէն անցնել.
Արդէն յնւրոպա շատ տեղեր այս ստի-
պիւն սովորութիւն մ'եղած է, որուն
օգուտներն ալ յայտնի և ակնբեր են.
Անկեղծօրէն և ջերմապէս բաղձալով այս
առաջարկութեան ընդունելութեան և
մանաւանդ գործադրութեան, մենք

— Վիեննական Միթիթարեանց վար-
ժարանին առաջին վեցամսեայ քնն-
ութեան յաջողութեան, արդեանց
և հանդիմանաց վրայ չ'երկարելով,
վասն զի ինչպէս կը կարծեմ հրապա-
րակային չէին, մենք հոս կը դնենք
այն աշակերտաց անուանքն, ո-
րոնք արժանացան այդ դպրոցական
չըջանին առաջին վեցամսեայ մրցա-
նակներն ու մետալներն ընդունել.
Աշակերտաց անուանքն նշանակած եմ
նոյն իսկ հոն և չեմ յուսար որ սխա-
լած ըլլամ դասակարգութեան մէջ.
Բարի վարուց մէջ առաջին հան-
դիմացան. Պօղոս Քենարլըգեան,
Բ. Արամ Փափագեան.

Ուսմանց մէջ առաջին եղող հե-
տեւեալ պարոնայց անունները կը
նշանակեմ իրենց դասին համեմատ-
Ա. Դաս (փիլիսոփայութեան) Ա. Ան-
տոն Գրուանկըգեան. Բ. Արամ Գա-
րամանեան. Բ. Դաս (Դ. տարի քե-
րականութեան) Ա. Յովսէփ Դոյուն-
եան. Բ. Գէորգ Սէյրահեան. Գ.
Դաս. Ա. Արայկ Գարամանեան. Բ.
Կոմիտաս Ազարեան. Դ. Դաս Ա. Ե-
րուանդ Իւզըաչեան. Բ. Հրանդ
Գարամանեան. Ե. Դաս Ա. Երուանդ
Գարամանեան. Բ. Հրանդ Թովմաս-
եան. Նախապատրաստողական. Ա.
Հրանդ Խօյմատեան. Բ. Յովհաննէս
Ճիզմէգեան.

Այս պանոնայց անուններէն դատ
մասնաւորապէս յիշուեցան հետեւ-
եալներն ալ, որոնք կա'մբարի վա-
րուց մէջ և կա'մ աստիճանաց
դոյզն ինչ տարբերութեամբ չի յա-
ջողեցան իրենց բարեբաղդ հակա-
ռակորդաց ձեռքէն կորցել յաղ-
թութեան դափնիները.

Թափայէլ Ապտուլլահ, Գէորգ
Գրուանկըգեան, Յովսէփ Քենարլըգ-
եան, Յովսէփ Երիւնեան.

— Բարեկենդանին այս վերջին կի-
րակին այնու մանաւանդ ինծի հա-
մար նշանաւոր եղաւ որ նուիրեալ
էր այսպիսի դպրոցական կրթիչ
հանդիսի մ'որուն հրապարոյները
բաղդատմամբ շատ աւելի մագնիսա-
ցուցիչ և շինիչ էին. Զերմապէս
խնդակցելով թէ յիշեալ Պարոնայց
և թէ վարժարանիս Տեսչութեան,
մենք կը յուսանք որ աւելի ընպար-
ձակօրէն գրելու առիթ պիտի ու-
նենանք հասարակութեանս դպրո-
ցաց վրայ ուսումնական տարւոյն
վերջերը.

ՅՈՒՆ. Յ. ԱՂՁ

Բերա, ի 17 փետրուարի 92

այժմէն իսկ կը փութանք մեր չնորհա-
կալութեանց ջերին հաւաստիքն մա-
տուցանել Ուսում. Խորհրդոյս, զոր
բնաւ չենք տարակուսիր թէ սիրով և
հաճութեամբ պիտի ընդունին և գոր-
ծադրէ այս օգտակար խորհուրդս.

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Պէշինճի օրտուրի Հիւսիսեան զօ-
մանտանը ֆէրիզանը քերամտան
Մուսթաֆա բաշա հազրէթլէրինէ
թէպտիլէն 1 ինճի Մէճիտի:

Աթինա պաշ շէհպէնտէրլիկինտէն
միւթէգաւիտ Միլթիատի Ագսէլօս
էֆեթ թէպտիլէն 2 ինճի Մէճիտի
նիշանը զիշանլարր իշան պուրու-
մուշ տուր:

Պիր հաֆթատան պէրու իզմիր
իւմաննտա պուրուան ծրանսըզ վէ
ինկիլիզ տօնանմալարը զօմանտան
վէ զապիթանըն շէրէֆինէ օլմազ
իւզրէ, կէշէն ճուստա իրթէսի ագ-
շամը տաիրէի հիւքիւմէթտէ ինկի-
լիզ տօնանմալարը ամիրալըլա զապի-
թաննա, վէ բազար ագշամը տա-
լի ծրանսա ամիրալըլա զապիթա-
ննա պիրէր զիւսաֆէթ վէրլիմիշ վէ
պու զիւսաֆէթլէր զապէթ բարազ
օլուպ, պիր պանտա մուզիգա տա-
լի թէրէննիւմալ օլմուշ տուր:

Բուսիա տօնանմալարըն տալի
պու կիւն եարըն իզմիրէ մուվադ-
լէթի մէմուլ պուրուստուղունտան,
մէզքիւր տօնանմա ամիրալըլա զա-
պիթանըն շէրէֆինէ տալի պիր
զիւսաֆէթ քէշիտէսի մուզարէր
տիր:

Ինկիլիզ տօնանմալար իզմիր իւմա-
ննտա պուրուստուգա, կէրէք ա-
միրալ սէֆինէսինտէ վէ կէրէք սա-

լիր սէֆինէլէրտէ, իզմիր միւթէ-
պէրանըն շէրէֆինէ միւթէատալի
պալօլար թէրթիպ գըլընմըշ, վէ
պու պալօլարտա ծրանսըզ տօնան-
մալար իւմէրա վէ զապիթանը տալի
հազրէ պուրուստա քէմալը շէվզ վէ
զէվզ իւլէ վազըթ կէշիւրիմիշ տիր:

—Տիւն մալիէն նազըրը պէյ, վէ
նէզարէթ մուհասէպէի ումու միւթէ
մուհասէպէիսի էֆէր հազարաթը
նէզարի սատրաղամիէ կիտէրէք,
խուսուսաթը մալիէն հազգընտա
պազը մաարուղաթտա պուրուստու-
լար տուր:

—Ճաբօնիա սուլարընտա զարգ-
օլմուշ օլան էրթօղուլ ֆըրդաթի-
նինին 35 գըլթա ճէսիմ թօրարը
պու քէրէք քեմալիլէն չըգարըլա-
րազ, Ճաբօնիա հիւքիւմէթի թա-
րաֆընտան Տէրիսաատէթէ կէօնտէ,
ըլմէք իւզրէ, Մէսաթըրի Մարիթիմ
գուժմաննալարըն պիր վաբօրուսա
իրքեապ իտիլմիշ տիր:

—Բազար կիւնիւ Բուսիա սէֆա-
լէթիւսանէսինտէ չօճուգլարա մալի-
սուս իճրա օլունան գօսթիւմիւ
պալօլտա 100 գատար սիւֆէրա վէ
միւթէպէրան չօճուգլարը պուրու-
սուպ, կիւզէլճէ էյլէնմիլիէր տիր:
Պու չօճուգլարըն ֆալիւսալարը տա-
լի կէլմիշ օլուպ, ապէթիլիէր 200
նուֆուսա պալիլ օլմուշ, վէ պազը
էլիլիէր տալի պու էյլէնմէտէ պու-
լունմուշլար տուր:

—Մէհաքիմի շէրէք վէ նիզամիէ իլէ,
մուգալէլաթ մուհարրիլիքլիւրին-
տէն իմանլիմ օլունան շէրէ հէօճ-
ճէթլիլ վէ նիզամիէ սէնէտաթ վէ

վէսիգալարըն թաատիգլինտէն սա-
ֆիւ նազար օլունմալար խուսուսու,
Ասիլի նէզարէթինտէն լազըմ կէ-
լէնլէրէ թէպլիլ օլունմուշ տուր:

—Միւթէսարըր վէ գալմապա-
լարըն, միւնասիպ վազըթլարտա ու-
մուրը նաֆիաեա միւթէալիլիգ ին-
շաաթա նէզարէթ իլլէմէկէ, վէ վի-
ճուտէ կէլմիշ օլան եօլ վէ քէօրիւ-
լէրին մուհաֆաղաի մամուրիլիէթինէ
տիգաթ իթմէկէ մէճպուր թու-
թուլմալարը խուսուսուսա սարֆը
հիմմէթ օլունմալար, Տալիլիլի նէ-
զարէթինտէն թաամիմէն վիլաեաթը
Շահանէէէ իշար օլունմուշ տուր:

—Միւթէգաւիտ վէ էյլթամը առ-
քէրիլէ մաալաթըն վազթ ուզէ-
մանը իլէ թէթիլիէթինէ ճիհէթի
ասքէրիլիէթին տալի տիգաթ վէ
իթինա օլունմալար զըմլընտա, մա-
գամը Սէրապէրիլիէթին օրտուրի Հիւ-
մանուլար միւշլիլ վէ գօմանտան-
լըլարըն էվաթիլի մալաեաթ վէ-
րիլմիշ տիր:

—Ճէմիլիէթի թըպպիլիէթի Շա-
հանէին պունտան էվլէլ վուգու
պուլան պիր իճթիմալինտէ, տր-
վիլիլ իլէ տր: Կապուցի պէյնինտէ
պիր հատիլի միւթէսիլիէթի գուհուր
իթմիշ օլուպ, տր: Վիլիլ մէնսուպ
օլտուրու իթալիա գօնօլօլսանէսի
մաշքէմէթինտէ տր: Կապուցի ալէյ-
հիւսէ իգամէի տալա իլլէմիշ, վէ
շահիա օլմազ իւզրէ կէօսթիլիլէն
Փալիգ վէ Ջօթրօս բաշալար իլէ սա-
իր պազը աթըպպանըն իֆատէլէրի
տիր մէզքիւր գօնօլօլսանէտէ իս-
թիլա օլունմուշ տուր:

ՍԱՐՐԱՖԻԵԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՐ

Գալաթա 18 փետրվար

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like Գուստուր 17 փետր, Գուստուր 18 փետր, Ինիլիլիէթ Գաթ, Երիլ Ա. Ա. Իսթիլարա, Երիլ Բ. Բ., Երիլ Գ. Գ., Բուսիլի շըմլընտըֆէթի, Ագշէ ֆալիլի, Բարօր, Հէվալէսիգ.

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՍԵԼԱՐԸ

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like Գրէտի ժէնէրալ, Իսթանպուլ պանգասը, Սուրիթէ ժէնէրալ, Թրամվայ, Սուրիթէթթիման պանգասը.

ԱԳՏԵԼԵՐԻ ՖԻՆԱՆՍԸ

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like Օսմ. իրասը 100 զրուշտան Ղր. Բր., Պէթալ Մէճիտիէթ ֆարգը, Մէթալիք, Պիլիք, Ալթըլք, Ինկիլիլ լիրասը, Ծրանսը ալթուսու, Բօլ, Գրէմից ալթուսու, Գարպօն գալմէսի, Թահվիլաթ Օսմանիլիէթ, Թահվիլաթ Օսմանիլիէթ.

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԵԱՅ ՎԷ ՄԵՍՈՒԼԸ ՂԱՋԵԹԱ
Թ. ԹՕԼԱՍԵՆ

հողեղէն ոք կարող է ըմբռնել իբրեւ վսեմ ու Աստուածային, սիրուն ու
շնորհազեղ, կ'աղէ կենաց ամեն վիճակին, քաղաքակրթութեան ամեն
աստիճանին վրայ: Նորա ազդեցութեամբն է որ ի գաւառս ամպոց կը
սլանայ մեծափառ գմբէին եւ տնանկին խրճիթը կը պաշտպանէ Տիրամօր
փոքրիկ պատկերն, նորա ազդեցութեամբն է որ հանճարը կը կախէ խո-
րաններու վրայ անգին փունջեր, բանաստեղծութեան լուսափայլ ծաղիկ-
ներ, ինչպէս ի հոգեգմայլ նուազս Վանցոնիի եւ Ալիկիլիէրայ, եւ կաթ-
նասուն մանկիլին թոթովելով կ'արտաբերէ Ողջոյն քեզ, Մարիամը, Նորա
ազդեցութիւնն է որ ժողովուրդները երկրաբար զգայականութեան ու
կոշտ նիւթապաշտութեան վիհերէն թափեց եւ ազնուացոյց, Կոյսն հը-
րաշաքեղ, հոգւոյ համար այնպիսի հեշտալի տեսիլ, այնպիսի մաքուր գե-
ղեցկութիւն, երկրաւոր նիւթէն այնքան բարձր որ այլ ամեն գեղ եւ
շնորհք անոր քով կ'աղօտանայ: Սրբուհւոյ մը գեղեցկութիւնն է, Կուսի
մը շնորհքն է, մօր մը քաղցրութիւնն է, մօր մը՝ որ գթած է որ կը սի-
րէ: Մարդուն աշքը՝ հազիւ թէ կը վերանայ առ Կոյսն Կուսանաց, աւելի
մաքուր, աւելի սրբասէր կը դառնայ: այն սիրտն որ իրեն մեծարանք կը
մատուցանէ, համեստ եւ անարատ սիրով կը զեղու, ինչպէս շուշանն կը
լուսավարի ու կը զգենու մաքրութիւն ձիւնափայլ՝ հանապազօր ծծելով
արեգակնային ճառագայթները:

Երկրասարգութիւնը կը վաղէ գաղափարականին ետեւէն. եւ քանի
վերերու կը հանդիպի այս մահուան գաւառին մէջ, այս գերեզմանաց աշ-
խարհի մէջ, արտասուաց այս հովտին մէջ ուր մահը իւր ստուերը կը տա-
րածէ ամէն փայլող բաներու վրայ: Այլ կը ինտուէ գաղափարական մը որ
անեղծ եւ մշտնջենաւոր ըլլայ: Ահաւասիկ ուրեմն ամենէն իրական, ա-
մենափառաւոր, ամենակենդանի գաղափարականը, սա երկնաւոր է, այլ
միայնգամայն մատչելի: Աստուածային է, այլ միանգամայն եւ նա մանա-
ւաղ մարդկային. մարմին ի մարմնոյ մերմէ, ոսկր յոսկրաց մերոց, ե-
րեւելի պատկեր աներեւելի զեղեցկութեան Աստուծոյ: Նա գմեղ առ
ինքն կը հրաւիրէ, կը գգուէ կը փայփայէ. նա չ'ալար է գեղիցիլին սիրոյն:
Աստղ առաւօտուն՝ կը լուսաւորէ իւր ցլզկաթ շողերով մեր կենաց արշա-
լոյսը, աստղ երեկոյի՝ կը փարատէ մեր դամբանին տիւրը խաւարը:

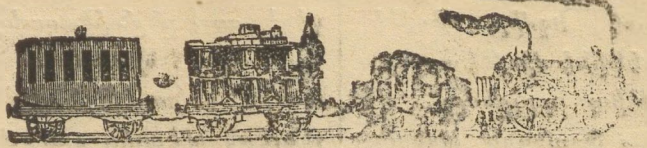
Քերթողն աստուածային իւր Աստուածային Տեսլաբանին պահին յօ-
րինտէ Կուսին ուղերձիւ, զոր արձակ կը թարգմանեմք:

Ընդ հակառակն, ըստ ամենայնի մտացի է այն գործ որ ուղիղ բանի
համաձայն է ամենեւին, որ կը պատուէ զոր ինչ Աստուած պատուած է,
Աստուած՝ Բանն, իմաստութիւնն ինքնին գլխովին: Սկիզբն իմաստու-
թեան՝ երկիւղ Տեառն. պաշտօն բարի առ Աստուած՝ սկիզբն զգօնութեան.
զիմաստութիւնն է զխրատ ամպարիշտը անգոյններն:

Իսկ յուսանալով է այն ոգին միայն, որ կորուսած է յուսոյ միւթարիշ
գանձը, որ չ'հաւատարմով իրմէ բարձր ու գերբնական գորութեան, չակն-
կալեր ապագայի մը: Որոց խաւարեալ են սիրտը իւրեանց, որք զանձանց
իւրեանց զոյսն հատին. Եփ. Գ. 18. — Էլիք ի ժամանակին յայնմիկ առանց
Քրիստոսի, և տարազիրք յուսոյց աւետեացն, և յոյս ինչ ո'չ ունէիք և
անաստուածք էիք յաշխարհիս: Եփ. Բ. 12. Այլ առ Կոյսն ջերմն եռանդ-
եւ պաշտօն՝ աղբիւր է յուսոյ կենդանոյ, որ չէ կորստական, այլ յինքեան
ունի զաւետիս կենացն յաւիտեանականաց, զի նա Վայր է սուրբ Յոյսոյ:

Այլ քեզ դէմ, որ կրօնական տարակուսանացք սեւաթոյր ամպերէն
արձակեցիր այդ չանթն՝ վիրաւորելու համար մարդկութեան սրտին ամե-
նազգայուն թելը, քեզ դէմ, ո'վ Ծանթաղիօ, նախ կը բողոքէ քու մայրդ,
որ իւր կաթին հետ անշուշտ կաթեցուց մանկական գողտրիկ սրտիդ մէջ
երկնաւոր Մօր սէրը և փափկիկ ականջներդ կուսական ներդաշնակու-
թեամբ զգուցեց և թոթով շրթներուդ արտասանել տուաւ այն վէճ ու
քաղցրիկ Անունը: Կը բողոքէ քեզ դէմ քու աղքդ, որ—բարեբախտաբար—
կը պարծի երկնից թագուհւոյն ծանօթութիւնը ու սէրն ի սկզբանէ հետէ
ունեցած ըլլալովն, և որ քան զայլ ամենայն ազգս գեղեցկագոյն պսակ
մը հիւսած է Աստուածամօր՝ անմահ երգերու ծաղիկներովը: Կը բողոքէ
քեզ դէմ անհնրեւ քու նախնացդ, որք յուսով բարեխոսութեան Ս. Աս-
տուածածնայ ի Տէր ննջեցին. Կը բողոքէ քեզ դէմ երեք հարիւր միլիոն
կաթողիկէ, հարիւր յիսուն միլիոն Արեւելեան քրիստոնէայք, և—բարձր—
երկու հարիւր յիսուն միլիոն Մահմետականք: Կը բողոքէ քեզ դէմ դա-
րերն ու ազգեր, ժամանակն ու յաւիտեանականութիւն, երկիր և երկինք,
մարդիկ, հրեշմանք և, Աստուած:

Ազատագրէմ է և պարզերես այն հաւատքն զոր խոստովանեցան աներ-
կիւղ և պինդ կալան միշտ ամեն ժամանակի ու տեղոյ և ամեն դասա-
գարգի երեւելի անձինք. թագաւորք և տնանկ, մեծատունք և սոս-
կականք, եկեղեցականք և աշխարհիկք, փիլիսոփայք ու բանաստեղծք,
ձեռագէտք ու գիտնականք, որոց անուանք միայն՝ հատորներ կրնային
լեցնել: Սոքա ամենեքին միահաղոյն զո'չ գնացին հնացեալ աւելորդ սը-
նապաշտական բարբառմանց: Ան ջախջախեցէ զգլուխքոյ վճռոյն հըն-
չելէն ի վեր, ժամանակաց շրջանին մէջ անընդհատ շղթայ մը կազմող այս

ՇԱՐԳ ՏԵՄԻՐ ԵՕԼԼԱՐԸ

Տերապուտեք իլի Բիշիշը—Չեքմեհէ արասընտա եօյնը քարիփասը, 1891 Հոկտեմբեր 1տէն իրիպարեկն

ՄԹԱՍԻՕՆ		ԳԱՐԱՐ ՆՈՒՄԵՐՈՍՈՒ																							
ՏԵՐԱՍԱՏԵՔ		6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46			
ԲԻԴԻԻԲ-ՉԵԳՄԷՆԷ		ՍԱՊԱՀ												ՎԱՅԹԸ ՀԱՐԷՐԷՔ										ԱԳՇԱՄ	
Սթանպօլ	6 30	7 00	7 30	7 50	8 20	8 50	9 00	9 30	10 00	10 30	11 00	11 30	12 00	1 30	2 00	2 30	3 00	4 00	4 30	5 00	5 30	6 00	6		
Դուժ-գարու	6 39	7 09	7 39	8 09	8 39	9 09	9 39	10 09	10 39	11 09	11 39	12 09	1 39	2 09	2 39	3 09	4 09	4 39	5 09	5 39	6 09	6			
Ենի-գարու	6 43	7 13	7 43	8 13	8 43	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6			
Սաւաթիա	6 49	7 19	7 49	8 19	8 49	9 19	9 49	10 19	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 19	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 49	6 19	6			
Ենի գուլ	6 55	7 25	7 55	8 25	8 55	9 25	9 55	10 25	10 55	11 25	11 55	12 25	1 55	2 25	2 55	3 25	4 25	4 55	5 25	5 55	6 25	6			
Մագրի-քէյ	6 09	7 39	8 09	8 39	9 09	9 39	10 09	10 39	11 09	11 39	12 09	—	2 06	—	3 04	3 36	4 36	5 06	5 36	6 06	6 34	7			
Այ-Սթէֆան	6 18	7 48	8 18	8 48	9 18	9 48	—	—	—	—	—	—	2 15	—	—	3 45	—	5 15	5 48	6 16	—	7			
Գիւլիւ-Չէմէճէ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			

ՄԹԱՍԻՕՆ		ԳԱՐԱՐ ՆՈՒՄԵՐՈՍՈՒ																							
ՏԵՐԱՍԱՏԵՔ		5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51		
ԲԻԴԻԻԲ-ՉԵԳՄԷՆԷ		ՍԱՊԱՀ												ՎԱՅԹԸ ՀԱՐԷՐԷՔ										ԱԳՇԱՄ	
Գիւլիւ-Չէմէճէ	—	6 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 06		
Այ-Սթէֆան	6 30	7 00	—	8 00	8 30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 18		
Մագրի-քէյ	6 40	7 10	7 30	8 10	8 40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 28		
Ենի-գուլ	6 52	7 22	7 50	8 20	8 52	9 20	9 52	10 22	10 52	11 22	11 52	12 22	1 22	1 52	2 22	2 52	3 22	4 22	4 52	5 22	6 22	6 52	7 02		
Սաւաթիա	6 56	7 26	—	8 26	8 56	9 26	9 56	10 26	10 56	11 26	11 56	12 26	1 26	1 56	2 26	2 56	3 26	4 26	4 56	5 26	6 26	6 56	—		
Ենի-գարու	7 02	7 32	—	8 32	9 02	9 32	10 02	10 32	11 02	11 32	12 02	12 32	1 32	2 02	2 32	3 02	3 32	4 32	5 02	6 02	6 32	7 02	—		
Դուժ-գարու	7 08	7 38	7 58	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 08	11 38	12 08	12 38	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 08	8 08		
Սթանպօլ	7 16	7 46	8 06	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	11 46	12 16	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 14	8 16			
ՎԻԻՍՈՒՆ																									

Համար քիւլիւ-քէյն ալիւա իսթիմա հէր գաթարտա գապուլ օլունուր . — Համար քիւլիւ-քէյն ալիւա կէլինճէ պոլունար անճագ Տէրիւս
տէթ իլէ Մագրի-քէյն ալիւա քեթիւն մէվզըլէր արասընտա ամէտիլու իտէն թրէնլէր իլէ նոսղ վէ իրսալ օլունապիլէճէ տիր .
ԻՄՍԼԱՐ ՄԻՏԻՏԻՆԵՔԻ

անհրաժեշտ միջոցներով քիւլիւ-քէյն ալիւա իսթիմա հէր գաթարտա գապուլ օլունուր . — Համար քիւլիւ-քէյն ալիւա կէլինճէ պոլունար անճագ Տէրիւս
տէթ իլէ Մագրի-քէյն ալիւա քեթիւն մէվզըլէր արասընտա ամէտիլու իտէն թրէնլէր իլէ նոսղ վէ իրսալ օլունապիլէճէ տիր .
ԻՄՍԼԱՐ ՄԻՏԻՏԻՆԵՔԻ

անհրաժեշտ միջոցներով քիւլիւ-քէյն ալիւա իսթիմա հէր գաթարտա գապուլ օլունուր . — Համար քիւլիւ-քէյն ալիւա կէլինճէ պոլունար անճագ Տէրիւս
տէթ իլէ Մագրի-քէյն ալիւա քեթիւն մէվզըլէր արասընտա ամէտիլու իտէն թրէնլէր իլէ նոսղ վէ իրսալ օլունապիլէճէ տիր .
ԻՄՍԼԱՐ ՄԻՏԻՏԻՆԵՔԻ

Եւ արդ պատշաճ է որ տանք զհամար եւ զպատասխանին մեր գործոյն, ըստ առաքելական պատուերին: Մենք կը պատուենք զիդոս, ինչպէս Աստուած պատուած է . մանաւանդ թէ եւ ոչ իսկ այնչափ . զի Աստուծոյ բոլոր պատիւը միշտ աստուածային մեծութիւն ունի . իսկ մերս, կը լսուի մարդկային եւ մահկանացուն սեղմալ շրջանակին մէջ, իսկ Աստուած ինչ պատիւ բաւ . Աստուած հզօր՝ անմահ Բանն, Մարիամու որդին եղաւ այն մեծ Աստուծոյ . Յորմի ծնալ Յիսուս, որ անուանեցաւ Քրիստոս: Ով որ չի պատուեր Մայրը, կ'անպատուէ եւ զորդին . այս է բնութեան ձայնը: Մենք կը պատուենք զԱյն զոր Հրեշտակապետն ողջունեց ինչ ընդհանր . որուն վրայ Հովանի եղաւ հաստիչն ամենայնի Ս . Հոգին . որ ամենագործ ընդհանր մը յղացաւ եւ Սրբաշնչապէս ծնալ զՍրբաշնչին (Ս . Օգ .) . որ տուաւ նմա այն արիւնն որ փրկեց զաշխարհ . եւ սնուց զՔրիստոս, համարեց, մեծցուց, որ բաժնեց անոր հետ հաւատարմութեամբ խնդութիւններն ու ցաւերը: Մենք կը պատուենք զԱյն որ իր մայրական իշխանութեամբ փոխեց Աստուծոյ վճիռը եւ զՔրիստոս ստիպեց ժամանակէն առաջ հրաշք ընելու, զԱյն, զոր «Մայր» կոչեց Աստուածորդին ի խաչի, մինչ կը կոչէր զՀայրն երկնաւոր . զԱյն՝ որուն վրայ Հայրն ի յաւիտենից յառած էր իւր հայեցուածը, զի է յաւիտենից զմարմնաւորութիւն Որդւոյն վճռած էր . զԱյն, որուն բերնով Հոգին Սուրբ մարգարէացաւ . «Երբեք չեմք երանեցեն ինձ ամենայն ազգք»: Մենք կը պատուենք զնորն Եւս . զմայրն կենաց, զայնչափ Յուսիթ, զիսկ զնորն Եւսիթ, զիդոս որուն անկախեցին ամեն հին ազգք, որք

Եւ տե՛ս ինձ Մարիամու պաշտաման կարեւորութիւն ու կենաց վրայ ունեցած ազդեցութիւնը:
Քրիստոսն ինչպէս երկու կենդանի գաղափարներ եմոյժ յաշխարհ . գաղափար Մարդոյն—Աստուծոյ ու գաղափար Կուսի—Մօր . առաջինը մարդու գաղափարաց ամենամեծը, ամենավեճը, ամենազօրը . երկրորդը՝ ամենափափուկը, ամենաքաղցրը, ամենազգայունը: Այս երկու գաղափարներն անհեռացուցին Հեթանոսութեան անմաքուր եւ ստապաւոր պաշտամունքը, եւ միանգամայն բարձրացուցին զիինն ի ստորանկեալ անարգութենէ: Մէկ կողմանէ Աստուծոյ ու Աստուծոյ, միւս կողմանէ ամենասուրբ Կուսին պաշտունք . աստ՝ Մայրն Աստուծոյ ի ներքոյ ինչպէս անպատմելի ցաւոց մէջ ընկղմած, բայց եւ այնպէս փառաւորաւ, իւր ըրած զոհին պատճառաւ . անդ՝ Նիդի, Կիւս, ցուրտ, յուսակտուր ցաւով զարացեալ, Այս երկու գաղափարաց համար այնքան պատերազմեցաւ Եկեղեցին . վասն զի նոքօք կը կազմուի Սրբոյ Կուսին ճշգրիտ տիպար . տիպար մը՝ ինչպէս փափաք իսկ իսկ իսկ, այնքան զազգրութեամբ, այնօրինակ երկնային չեմաղութեամբ, այնպիսի Աստուածային գեղով, որ երբ աշուրնիս նկատէ զինքը, սրտերնիս կը տրոփէ ամենածածուկ թելերով ու կը զարթունայ ի նմա ամենախորին, ամենազնուական եւ ամենափափաք զգացմունքներ . Ս . Կուսին պաշտունք կրօնքն ու բարոյականը կ'օժտէ իրենց ամենազօր պայմաններով, արուեստն ու բանաստեղծութիւնը չունին ուրիշ աւելի գեղեցիկ նիւթ մը եւ գաղափարական մը, զոր իւրաքանչիւր յաղթանակէն, վասն զի ի նմա բովանդակեալ կայ որ ինչ